

då Andra Kammaren vid innevarande riksdag i anledning häraf och med ledning af Lag-Utskottets hemställan i dess Utlåtande N:o 43 redan förklarar att en af Herr Hessle i enahanda rigtning väckt motion icke må till någon vidare åtgärd föranleda, får Utskottet vördsamt föreslå,

att nu ifrågavarande motion af Herr Andersson icke heller må från Riksdagens sida föranleda någon åtgärd.

Stockholm den 18 Mars 1867.

På Utskottets vägnar:

A. H. Fock,

Ordförande.

N:o 33.

Ank. till Riksd. Kansli d. 26 Mars 1867, kl. 2 e. m.

*Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 1) Utlåtande N:o 8,
med anledning af Herr P. Siljeströms motion angående
folkundervisningen.*

Uti en till Utskottet öfverlemnad motion, N:o 137, har Herr Siljeström föreslagit åtskilliga modifikationer i de allmänna grunderna för ordnandet af den offentliga undervisningen i ändamål att bringa densamma i öfverensstämmelse med folkets politiska och sociala förhållanden.

Det mål, mot hvilket motionen syftar, är att folkskolan skulle blifva *en för alla klasser gemensam bottenskola*, hvilken, på samma gång hon meddelade den allmänna medborgerliga bildningen, äfven bibringade sina lärjungar de kunskaper, som utgöra grunden för fortsatta studier vid Statens högre läroanstalter; hvaraf skulle följa, att Staten, sedan målet vore uppnådt, icke behöfde underhålla några särskilda läroverk för meddelandet af undervisning i sådana stycken,

som kunde inhemtas i kommunernas läroanstalter. För ett närmande till detta mål föreslår motionären dels åtgärder, hvarigenom folkskolan i det allmänna omdömet skulle komma att intaga en högre plats, än hvad som enligt hans förmenande för närvarande är fallet; dels förändringar i undervisningsplanen för elementarläroverken, hvarigenom öfvergången till dessa från folkskolan skulle underlättas; samt dels förändring i handhafvandet af folkskolans angelägenheter till mera öfverensstämmelse med våra medborgerliga förhållanden, för att dymedelst från kommunernas sida framkalla mera liflighet och kraft i befrämjandet af folkskolans utveckling.

Motionären föreslår sålunda för det första, att sjelfva benämningen skulle förändras från *folkskola* till *kommunalskola*. Han anser nemligen att redan den förra benämningen i det allmänna omdömet stämplar läro-anstalten såsom en skola *för folket* d. v. s. för massan af nationen men ej för de förmögnare och mera bildade klasserna; att just härigenom dessa sednare för sina barn mindre begagna skolan, och i följd deraf icke heller omfatta folkundervisningen med det lifliga intresse, hvarförutan han anser det otänkbart att denna undervisning kan uppnå någon högre grad af fullkomlighet.

Utskottet, som fullkomligt instämmer med motionären i fråga om önskvärdheten deraf, att folkskolan allmänt begagnas utan hänsyn till den samhällsställning, som lärjungarnes föräldrar innehafva, tror dock icke, att skolans benämning i detta afseende utöfvar något väsendtligt inflytande. Lyckas folkskolan att genom förvärfvandet af tillräckliga lärarekrafter och goda anordningar föröfrigt uppnå en önskvärd utveckling, så skall hon ock blifva anlitad äfven af barn ur de förmögnare och mera bildade samhällsklasserna, hvilket äfven redan på åtskilliga ställen blifvit af erfarenheten bekräftadt; och benämningen skall då äfven komma till den heder, som den genom sitt nationela ursprung¹ och sin vackra betydelse så väl förtjenar. Namnförändringen skulle dessutom sannolikt, åtminstone för lång tid, blifva en förändring blott på papperet. Utskottet anser icke heller den föreslagna benämningen, kommunal-skola, rätt väl vald, enär den ännu mindre än den nu begagnade angifver skolans syfte; och Utskottet får af dessa skäl värdsamt föreslå,

att motionen i denna del må lemnas utan afseende.

Motionären föreslår för det andra, att elementarläroverken så ordnas, att lärjungens undervisning till omkring 14:de åldersåret — i medeltal räknadt — icke omfattar andra läroämnen än sådana, som böra förekomma i folkskolan, d. v. s. icke annat än Svenska ämnen.

Genom denna anordning afser motionären, att elementarläroverkets lägre klasser skulle kunna tjena som ett slags mönsterskola för folkundervisningen; att den enligt hans förmenande inom undervisningen befintliga arbetsplittringen skulle förekommas; att efter hand och sedan undervisningen inom folkskolorna

mer och mer höjt sig, till betydlig besparing för Statsverket, de lägre klasserna af elementarläroverket skulle kunna indragas och hela denna del af undervisningen öfverlemnas åt kommunernas skolor; hvarjemte just genom denna anordning öfvergången från folkskolan till elementarläroverket skulle i väsentlig mån underlättas. Han anser, att ej mindre skyldig rättvisa mot det stora flertalet af nationen, än en sund åsigt af sjelfva uppfostringen talar för ett sådant ordnande af det offentliga undervisningsväsendet.

Utskottet förbiser ingalunda vigten deraf, att ett nära samband mellan folkskolan och elementarläroverket eger rum; att öfvergången från den förra till det sednare i möjligaste mån underlättas och att derigenom de större anlagen, hvar de ock må förefinnas, sättas i tillfälle att erhålla all den utveckling, som de offentliga läroverken kunna bereda; men då nu ifrågavarande förslag afser, att närmandet mot detta önskvärda mål skall ske genom en väsentlig förändring af den för elementarläroverket gällande undervisningsplanen, så har Utskottet ansett sig i främsta rummet böra undersöka, huruvida förändringens genomförande skulle komma att menligt inverka på undervisningen inom sistnämnda läroverk; ty om detta vore fallet, så måste endast derigenom stor betänklighet mot förslagets antagande uppstå, enär elementarläroverket dock utgör sjelfva kärnan för landets undervisningsväsende, och, om denna kärna lider, så skall en menlig verkan deraf snart visa sig på folkskolan likaväl som på universitetet och andra grenar af den offentliga undervisningen.

Allt sedan våra elementarläroverks uppkomst hafva främmande språk inom dem, såväl som inom andra europeiska länders skolor, utgjort ett af de förnämsta undervisnings-ämnena. Detta studium är icke blott, enligt århundradens erfarenhet, ett viktigt bildningsmedel, utan det har äfven en särskild betydelse för ett folk, sådant som det Svenska, hvars eget språk nästan icke alls talas utom landets gränser; och denna betydelse blir naturligtvis större, i den mån förbindelsen folken emellan ökas. Motionären synes ej heller vilja bestrida detta påstående, då, enligt den utveckling af sitt förslag, som han inom Utskottet gjort, han icke afser att inskränka den åt språkstudierna anslagna tiden, åtminstone med undantag af grekiskan, men vill deremot framskjuta hela denna tid till de tre högsta klasserna, nemligen den 5:te, 6:te och 7:de.

En dylik framskjutning af språkstudierna anser dock Utskottet i flera afseenden vara ofördelaktig. Utom det att den tidigare ynglingaåldern bättre lämpar sig för undervisning i språk än flera andra större förståndsutveckling fordrande läroämnena, så skulle genom den ifrågasatta framskjutningen de olika språken komma i så tät följd på hvarandra, att grunddragen af det ena ej hunne vara inhemtade, innan ett annat måste begynna, en språkundervisningsmethod som af rent pedagogiska skäl icke bör förordas. Att derjemte ett sådant hopande af språkstudier i de tre öfra klasserna, som af förslagets antagande skulle blifva en följd,

ej kunde undgå att verka tröttande och förlamande synes Utskottet sannolikt. Icke heller för de lägre klasserna inom elementarläroverket anser Utskottet att den föreslagna förändringen skulle komma att i allmänhet frambringa tillfredsställande resultat; en fullständigare kunskap i de Svenska ämnena skulle inom dessa klasser visserligen kunna vinnas; men granskar man elementarläroverkens nu gällande undervisningsplan, så finner man att ynglingar, som efter densamma blifvit undervisade, vid tretton års ålder, d. v. s. då de vanligen äro beredda att afgå ur 4:de klassen, i dessa Svenska ämnen verkligen hunnit så långt man för denna ålder billigtvis torde böra fordra. Det skulle således lätt kunna inträffa att efter förslaget genomförande den väsendtligaste skillnaden blefve den, att en lärjunge vid tretton års ålder *icke* inhemtat någon kännedom i främmande språk, af hvilken dock, i händelse hans skolstudier, såsom ofta är fallet, vid denna tid afbrytes, han under lifvets flesta förhållanden skulle haft ej ringa gagn.

Det är vidare en inom skolan allmänt gjord erfarenhet, att modersmålet ej lämpar sig för *egentligt* språkstudium i de yngre åren; men att deremot, om ett främmande språk samtidigt behandlas, deraf en särdeles fördelaktig vaxelverkan uppstår.

Slutligen finnes ännu ett skäl mot förslaget antagande, hvilket Utskottet icke velat lemna utan uppmärksamhet. Vårt elementarläroverk har under sistförflutna årtionden varit föremål för en oafåtlig, i hög grad prisvärd uppmärksamhet af de båda Statsmagterna. Följden häraf har varit tid efter annan företagna genomgripande förändringar såväl i organisation som undervisningsplan. Läroverket behöfver nu rådrom att sätta sig in i de nya formerna; det behöfver fredas från allt experimenterande, hvilket, utom att det utöfvar en högst menlig inverkan på både lärare och lärjungar, äfven förhindrar från förvärfvandet af grundlig erfarenhet om resultaten af de vidtagna anordningarne.

Då dessutom folkskolan ännu icke annat än undantagsvis, och detta förnämligast i städerna, uppnått den utveckling, att de från densamma utgående lärjungarne hafva inhemtat mera af de Svenska ämnena, än hvad som fordras för inträde till elementarläroverkets 1:sta eller möjligen 2:dra klass, synes det Utskottet vara mera skäl att man söker höja denna undervisningen, innan man vidtager åtgärder af nu ifrågavarande beskaffenhet, hvaraf fördelarne för folkskolans lärjungar nu sannolikt skulle blifva ganska ringa; och Utskottet får på grund häraf vördsamt föreslå,

att motionen i denna del ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

För *det tredje* föreslår motionären, dels att folkskolans angelägenheter inom kommunen behandlas likasom öfriga kommunens angelägenheter på de vanliga kommunalstämmorna, äfvensom att skolrådet, hvilket bör vara skildt från kyrkorådet, må ega att välja sin ordförande; samt dels

att, ofvanför kommunen, icke stiftet, utan *länet* må med afseende på folkskolans angelägenheter utgöra den administrativa indelningen, och att dessa angelägenheter må i andra rummet handläggas af den närmast högre kommunalmyndigheten, nemligen *landstinget*, hvilket således bör genom en af detsamma tillförordnad skolkomité öfvertaga den befattning med folkundervisningen, som hittills tillhört domkapitlet.

Moticnären afser härmed att bringa handhafvandet af folkskolans angelägenheter i mera öfverensstämmelse med våra medborgerliga förhållanden, derigenom att vården om skolan blifver kommunens sak. Motionären anser, att genom det inflytande, som från kyrkans sida enligt tradition och lag ännu eger rum och det *blandade* system, hvilket häraf är en följd, folkskolans utveckling ej befrämjas med den liflighet och kraft, som kunda vara att påräkna af en rent kommunal styrelse.

Utskottet delar hufvudsakligen motionärens åsigt i detta afseende och önskar därför att förorda bifall till motionen i denna del; men då förslaget angifver endast allmänna rigtningen af den önskade förändringen, och då dess antagande måste i nu gällande kommunallagar föranleda åtskilliga förändringar, hvilka Utskottet icke anser sig befogadt att föreslå, får Utskottet inskränka sig att vördsamt hemställa,

det Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och en kommande Riksdag underställa nådigt förslag till sådana ändringar i nu gällande kommunallagar, hvarigenom det med motionen i denna del afsedda syfte må kunna uppnås.

Beträffande folkskolelärare-seminarierna har motionären slutligen föreslagit, att för hvarje sådant en särskild styrelse måtte af Kongl. Maj:t tillsättas.

Då Utskottet, lika med motionären, anser det mindre lämpligt, att dessa läro-anstalter, hvilka numera icke tillhöra något visst stift eller län, utan kunna anses såsom tillhörande hela Riket, skola stå under någon blott lokal myndighet, och derjemte genom den föreslagna förändringen enhet och öfverensstämmelse mellan de särskilda seminarierna böra befrämjas, får Utskottet, tillstyrkande bifall till motionen i denna del, vördsamt föreslå,

det Riksdagen för sin del beslutar, att för hvarje folkskolelärare-seminarium en särskild styrelse af Kongl. Maj:t måtte i nåder förordnas.

Stockholm den 23 Mars 1867.

På Utskottets vägnar:

A. H. Fock.

Ordförande.

Reservationer:

af Herr *Siljeström*. ”*Mot 1:a punkten*. På de grunder, som i motionen blifvit angifna, och då, efter mitt förmenande, Utskottet ej rätt uppfattat betydelsen af det gjorda förslaget, kan jag ej annat än vidblifva detta sednare.

Mot 2:a punkten. *Då* enligt motionen latinets läsning icke skulle behöfva uppskjutas längre än till 5:te klassen, på sätt enligt flerårig erfarenhet med stor fördel sker vid nya elementarskolan, och de moderna språkens studium icke skulle komma att börja sednare, än som vid lärdomsskolorna och gymnasierna varit fallet under hela den tid 1820 års skolordning varit gällande;

då, enligt det inför Utskottet af mig framlagda schema, förhållandet mellan lärotimmar i språk och realämnen i de öfre klasserna icke skulle behöfva förändras mot hvad det nu är, under förutsättning af en inskränkning i grekiska språkets studium, som inom Utskottet icke mötte någon egentlig motsägelse;

då den befarade kollisionen af alltför många främmande språk i de öfre klasserna icke behöfde gå längre än att — hvad 1859 års skolstadga medgifver till och med för *lägre* klasser — nytt år skulle medföra nytt språk, eller på sin höjd så långt, att en enda gång två språk samtidigt infördes i samma klass — något, hvarpå ännu 1856 års skolstadga till och med för *lägre* klass gifver exempel, och hvilket i fråga om en högre klass visst ej innebär någon våda;

då de af Utskottet uttalade åsikter i afseende på främmande språkstudiers värde, dels i allmänhet såsom bildningsmedel, dels särskildt såsom grundval för språkbildning, torde, minst sagdt, kunna sättas i fråga; desto heldre som, i fall dessa åsikter äro rättiga, en af folkbildningens väsentligaste uppgifter, nemligen den att genom modersmålets studium lära att i tal och skrift rätt behandla modersmålet, måste anses förfelad;

då vår Svenska litteratur numera har en helt annan betydelse för den allmänna bildningen, än på en tid, då man allt för uteslutande fäste vikt vid främmande, vare sig döda eller lefvande, språks litteraturer, och då nu följaktligen vigten af bildningens baserande på en nationel grundval så mycket mindre kan förbises;

då, enligt mitt förslag, de lärjungar, som utginge ur läroverkets lägre klasser, måste besitta både mera omfattande och grundligare insigter i de för lifvet mest behöfliga ämnena, än nu kan vara förhållandet, och detta säkerligen bör anses viktigare, än den i alla fall högst otillräckliga och ytliga kunskap i främmande språk, som på detta stadium kan hinna inhemtas;

då genom samma anordning af studierna den nu rådande, för gossens utveckling så högst menliga arbetsplittringen, hvaröfver allmänt och med allt skäl klagas, skulle, åtminstone i de lägre klasserna, undvikas, på samma gång mera

tid vunnes för kroppskrafternas utbildning och för förkofran i färdigheter, som nu allt för mycket försummas;

då till följd af dessa och flera omständigheter elementarundervisningen skulle, i fall den af mig föreslagna ordning för studierna antoges, icke komma att förlora, men väl i väsendtliga hänseenden att vinna, under det alldeles otvifvelaktigt en ganska helsosam verkan nedåt skulle derigenom åstadkommas till folkskolans höjande;

då genom samma anordning en högst betydlig besparing för Statsverket, med afseende på kostnaderna för elementarläroverken, skulle uppkomma; och

då slutligen äfvenväl, efter mitt förmenande, Utskottet ingalunda gjort rättvisa åt folkskolans närvarande förmåga att utbilda sina lärjungar — åtminstone ett mindre antal deribland — än mindre tagit i beräkning hvad man inom en ej aflägsen framtid bör kunna hoppas att i det fallet emotse;

så anser jag, att Utskottet saknat skäl för sitt afstyrkande, hvarför jag fortfarande tillåter mig att förorda hvad i denna punkt af motionen blifvit föreslaget."

af Herr *Nilson, A. W.*: "Emot Utskottets beslut i 2:dra punkten rörande undervisningens ordnande inom elementarläroverket får jag vördsamt anmäla min reservation. Ehuru jag icke anser motionen böra i denna del bifallas till den utsträckning, motionären föreslår, så tror jag likväl, att åtskilliga förändringar i den för elementarläroverken nu gällande undervisningsplan äro önskvärda och behöfliga, och att Utskottet därför bort afgifva ett utlåtande i denna rigtning. Lika med motionären önskar jag, att ett närmare samband måtte ega rum mellan folkskolan och elementarläroverket, så att öfvergången från det förra till det sednare i möjligaste mån underlättas. Vigten häraf är äfven af Utskottet erkänd; men då, enligt Utskottets förmenande, tillämpningen af denna grundsats skulle möta många och stora svårigheter, förnämligast ur pedagogisk synpunkt, så har Utskottet icke ansett sig böra tillstyrka någon åtgärd för vinnandet af ett sådant samband. För min del tror jag likväl icke att dessa svårigheter äro så stora, att man för deras skull bör se bort från ett så viktigt mål, som åstadkommandet af en närmare förening och vaxelverkan mellan de båda slagen af undervisningsanstalter. Mig synes, att genom det förslag, jag nu tager mig friheten framlägga, detta mål skall, åtminstone i ej oväsentlig mån, vinnas, utan att någon allt för stor rubbning sker i de nu bestående förhållandena inom folkskolan och elementarläroverket.

Detta förslag, som utgör en under närvarande förhållanden, såsom jag tror, nödig modifikation af hvad Herr Siljeström föreslagit, är till sina hufvudmoment i korthet följande:

att under-

att undervisningen i tyska språket framskjutes till elementarläroverkets 3:dje klass, i latin till den 5:te och i grekiska till den 6:te klassen.

Genom ett sådant ordnande af undervisningen skulle flera, enligt min åsigt, högst väsentliga fördelar vinnas. Så länge tyska språket läses redan uti 1:sta klassen, kunna de lärjungar, som öfvergå från folkskolan till elementarläroverket, sällan intagas högre än i nämnda klass, ehuru det kunskapsmått, de besitta i svenska ämnen, ofta berättigar dem till inträde i 3:dje klassen. Jag kan icke dela Utskottets uppfattning af folkskolans närvarande ståndpunkt, då det säger: "att hon endast undantagsvis och detta förnämligast i städerna uppnått den utveckling, att de från densamma utgående lärjungarne hafva inhemtat mer af de svenska ämnena, än hvad som fordras för inträde till elementarläroverkets 1:sta eller möjligen 2:dra klass". Här är naturligtvis icke fråga om alla folkskolans barn, utan endast om den bråkdel deraf, som dels genom bättre naturgåfvor och dels genom längre vistelse i folkskolan utgör den elitkorps, hvarur elementarläroverkets lägsta klasser gemenligen rekryteras. Att dessa lärjungar kunna uti flertalet af våra folkskolor, äfven på landet, inhemta de lärokurser i svenska ämnen, som genomgås i elementarläroverkets 1:sta och 2:dra klasser, tror jag att en hvar skall finna genom egen erfarenhet bekräftadt, och det bör äfven synas antagligt, då man besinnar, huru små dessa kurser i sjelfva verket äro. Att våra folkskolelärare i allmänhet äro vuxne att bibringa de mer begåfvade af sina lärjungar detta kunskapsmått torde knappt få betviflas, isynnerhet sedan det nu blifvit sörjdt för en fullständigare seminariibildning, än som förr stått till buds. Sålunda ställes genom mitt förslag inga större fordringar på folkskolan, än dem hon i allmänhet redan nu uppfyller, eller åtminstone inom kort kommer att uppfylla. Ja, detta förslag har icke på minsta sätt med folkskolan att skaffa i annan mån, än att det vill för densammas alumner underlätta öfvergången till elementarläroverket.

Framflyttandet af tyska språkets läsning till 3:dje klassen tror jag icke vara ett sådant misstag i pedagogiskt hänseende, som ett stort antal högt aktade skolmän, synnerligast af gamla skolan, vilja påstå. Jag sätter lika stort värde, som desse, på studiet af främmande språk, men jag tror, att detta studium bedrifves med större framgång, sedan ynglingen först hunnit göra sig temligen hemmastadd i sitt modersmål, och jag vet äfven, att jag icke står så alldeles ensam om denna mening.

Vådan af att framskjuta latinet till 5:te klassen synes mig icke heller böra vara nämnvärd, då med detta förslag ingalunda åsyftas att göra någon inskränkning hvarken i de lärokurser, som nu äro för detta språk bestämda, ej heller i den grundlighet, hvarmed undervisningen i detta läroämne nu bedrifves. Enligt nu gällande undervisningsplan äro 66 timmar i veckan anslagna åt latinet. Om detta läroämne försvinner från 3:dje och 4:de, och undervisningstiden i stället

ökas med två timmar i hvardera af 5:te, 6:te och 7:de klasserna, så erhålles för latinet 58 lärotimmar i veckan. Härmed uppstår visserligen en minskning af 8 timmar, men då det ej lärers kunna bestridas, att en undervisningstimme i en högre klass har betydligt större intensivt värde än uti en lägre, så har också i verkligheten intet intrång skett på latinstudiets område.

För grekiskan gäller till en del detsamma, som jag nu yttrat om latinet, ehuru jag likväl tror, att det blir nödvändigt att för detta språk något litet inskränka så väl undervisningstiden som lärokursen.

Hvad franska språket beträffar, så är min mening, att det, i afseende på tiden för dess inträde såsom läroämne, skulle intaga samma ställning till de klassiska språken, som det nu innehar.

Då enligt mitt här angifna förslag tvenne läseår ligga emellan hvart och ett af de tre förstnämnda språkens inträdande såsom undervisningsämnen, så undvikas ock den våda, som motionärens förslag möjligen skulle medföra, att nemligen lärjungen nödgades börja flera nya språk antingen samtidigt eller i för hastig tidsföljd. Icke heller torde man ha grundad anledning att befara ett allt för stort hopande af språktimmar uti läroverkets högre klasser, då det ej kan bli fråga om att mer än högst tre sådana lärotimmar i hvarje klass tilläggas till det nu befintliga antalet.

En icke oväsentlig ekonomisk fördel vore äfven genom mitt förslag att vinna. Genom att indraga 10 latintimmar i 3:dje och 10 uti 4:de samt 11 grekiska timmar uti 5:te klassen, summa 31 timmar, och genom att sålunda sammanhålla de båda bildningslinierna, den klassiska och reala, ända till 5:te klassen, inbesparades en lärare vid alla läroverk, som ega mer än tre klasser. Då dessas antal för närvarande utgör 48, så finge alltså Statsverket genom den föreslagna förändringen en minskad utgift af minst 48,000 R:dr årligen, hvilken summa emellertid väl i medeltal bör upptagas till dubbla beloppet, enär en adjunkts eller kollegas lön kan genom femårsförhöjningen stiga till 3,000 R:dr.

Det torde icke heller böra förbises, att ytterligare en vigtig ekonomisk fördel kan genom antagandet af mitt förslag vara att vänta. Då folkskolan en gång allestädes hunnit till den utveckling, att hon meddelar undervisning till samma omfång, som elementarläroverkets båda lägsta klasser, så kunna nemligen dessa sednare, utan någon slags rubbning i läroverkets organisation för öfrigt, när som helst indragas, till stor besparing för Statsverket, som derigenom får vid hvart och ett af våra elementarläroverk tvänne lärare mindre att aflöna.

Alldenstund en förändrad undervisningsplan för elementarläroverken i den riktning, jag nu tagit mig friheten i korthet angifva, synes mig innebära flera högst väsentliga fördelar, så föreslår jag vördsamt, att Riksdagen, med anledning af Herr Siljeströms motion, måtte hos Kongl. Maj:t i underdånighet hemställa,

att Kongl. Maj:t täcktes besluta sådan ändring i nu gällande nådiga Stadga för Rikets elementarläroverk, att den klassiska och den reala bildningslinien inom läroverken hållas i alla läroämnen förenade ända till 5:te klassen, och att tyska språket, såsom det första bland främmande språk, inträder såsom undervisningsämne först uti 3:dje klassen, latinet först uti 5:te och grekiskan först uti 6:te klassen.

N:o 34.

Ank. till Riksd. Kansli d. 27 Mars 1867, kl. 11 f. m.

Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 1) Utlåtande N:o 9, i anledning af en utaf Herr Siljeström, P. A., väckt motion (N:o 280), om rättighet för lärare vid sådana enskilda läroanstalter, som äro jemförliga med fullständiga eller femklassiga elementarläroverk, att åtnjuta tur- och tjensteårsberäkning, samt om maturitetsexamens afläggande vid enskilda läroverk.

Såsom en billig uppmuntran åt de enskilda läroverken har motionären föreslagit.

1:o att de enskilda läroanstalter, hvilka i afseende på undervisning och lärjungeantal äro jemförliga med Statens fullständiga eller femklassiga elementarläroverk, må för sina lärare, såvida dessa för öfrigt äro behörigen kvalificerade och deras tjenstgöring jemförlig med lärarnes med Statens förenämnda läroverk, kunna göra anspråk på enahanda tur- och tjensteårsberäkning, som vinnes genom motsvarande tjenstgöring i Statens skolor; med förbehåll, att de ifrågavarande enskilda läroverken underkastas behörig uppsigt af en, t. ex. af lärjungarnes för-